

**Tasviriy san'at darslarida 5–7-sinf o'quvchilarida badiiy ijodkorlikni
rivojlantirishning zamonaviy metodlari**

Vosiyeva Aziza To'xtaqulovna

Navoiy davlat universiteti

“Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi” kafedrası o'qituvchisi

Anotatsiya: Maqolada 5–7-sinf o'quvchilarida badiiy ijodkorlikni rivojlantirishning zamonaviy metodlari tahlil qilinadi. Tasviriy san'at darslarida kreativlik, vizual tafakkur va estetik qarashlarni shakllantirishga qaratilgan pedagogik yondashuvlar ko'rib chiqiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, innovatsion metodlar, interaktiv usullar va loyiha faoliyati bolalarning ijodiy salohiyatini oshirishda samarali vosita hisoblanadi.

Kalit so'zlar: Tasviriy san'at, badiiy ijodkorlik, kreativlik, 5–7-sinf o'quvchilari, pedagogik metodika, innovatsion yondashuvlar

Badiiy ijodkorlik kompetentsiyasi 5–7-sinf o'quvchilarining estetik qarashlarini, vizual tafakkurini va kreativ fikrlashini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Shu yoshdagi bolalar rang, shakl va kompozitsiya orqali o'z fikrini ifodalashga yuqori tayyorlikka ega. Tasviriy san'at darslari esa bolalarning ijodiy salohiyatini shakllantirish va mustahkamlash uchun asosiy platforma sifatida xizmat qiladi.

Hozirgi kunda ta'lim jarayonida innovatsion metodlarni qo'llash orqali o'quvchilarning ijodiy kompetentsiyasini oshirish imkoniyatlari kengaymoqda. Masalan, interaktiv vazifalar, loyiha asosidagi darslar, vizual ta'lim vositalari va guruh ishlari bolalarning ijodiy fikrlashini rag'batlantiradi. Shu sababli, tasviriy san'at darslarida metodik yondashuvni takomillashtirish, individual qobiliyatlarni hisobga olish va innovatsion usullarni qo'llash orqali o'quvchilarning ijodiy salohiyatini oshirish zarur.

5–7-sinf o'quvchilarida badiiy ijodkorlikni rivojlantirish pedagogik jarayonning eng muhim bosqichlaridan biridir. Shu yoshdagi bolalar rang, shakl, kompozitsiya va fantaziya orqali o'z fikrini ifodalashga yuqori tayyorlikka ega bo'lib, vizual tafakkur va estetik qarashlarni rivojlantirishga tayyor. Shu sababli, tasviriy san'at darslarida metodik yondashuvni takomillashtirish bolalarning ijodiy salohiyatini maksimal darajada oshirishga xizmat qiladi.

Badiiy ijodkorlikni rivojlantirish faqat chizish yoki bo'yash jarayonlari bilan cheklanmaydi. U o'quvchilarning kreativ fikrlashini, ijodiy qaror qabul qilish qobiliyatini va estetik qarashlarni rivojlantirishni o'z ichiga oladi. Shu sababli, tasviriy san'at darslarida o'qituvchining pedagogik metodikasi individual va guruh ishlari,

loyihaviy yondashuvlar, ijodiy vazifalar va interaktiv o'yinlar orqali amalga oshirilishi zarur.

Individual yondashuv o'quvchilarning qobiliyatini aniqlash va rivojlantirishda birinchi o'rinda turadi. Har bir bola o'zining qiziqishi va ijodiy tajribasiga ega, shuning uchun dars rejasi shu omillarga moslashtirilishi lozim. Misol uchun, ranglarni tanlash, shakl va kompozitsiyani yaratish jarayonida o'quvchilarga mustaqil qaror qabul qilish imkoniyati berilishi, ularning kreativ yondashuvini kuchaytiradi. Pedagog tomonidan taqdim etilgan namunalar va vizual materiallar esa o'quvchilarning ijodiy qobiliyatini rivojlantirishda yordamchi vosita sifatida xizmat qiladi.

Guruh ishlari va loyiha metodikasi badiiy ijodkorlikni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Guruhda ishlash bolalarga bir-birining g'oyalarini baholash, hamfikrlar bilan muloqot qilish va birgalikda ijodiy natijaga erishish imkonini beradi. Misol uchun, kichik guruhlariga bo'linib, mavzuga mos kompozitsiyalar yaratish yoki loyihalar tayyorlash orqali o'quvchilar ijodiy yondashuvlarini sinab ko'rishadi. Bunday faoliyat bolalarning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantiradi, ijodiy tafakkurini kengaytiradi va estetik qarashlarini boyitadi.

Innovatsion metodlar tasviriy san'at darslarida samarali natijalar beradi. Multimedia vositalari, interaktiv taqdimotlar, raqamli ilovalar va animatsiyalar bolalarning e'tiborini jalb qiladi va darsni qiziqarli qiladi. Shu bilan birga, pedagoglar raqamli vositalardan foydalanib, murakkab tushunchalarni soddalashtirib tushuntirishi, rang va shakl kombinatsiyalarini vizual tarzda namoyish etishi mumkin. Masalan, virtual galereyalar, interaktiv rasm ilovalari va onlayn animatsiyalar bolalarga yangi obrazlar yaratishda yordam beradi va kreativ fikrlashini rivojlantiradi.

Baholash tizimi badiiy ijodkorlikni shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Baholash jarayoni nafaqat yakuniy natijaga, balki o'quvchining ijodiy qobiliyatlarini ko'rsatish jarayoniga yo'naltirilgan bo'lishi lozim. Pedagoglar baholashda ijodiy yondashuv, individual qarorlar, original g'oyalarni ishlab chiqish va estetik qarashlarni hisobga oladi. Shu yo'l bilan o'quvchilar o'z ijodiy salohiyatini baholashni o'rganadi va motivatsiyasi oshadi.

Pedagogik maslahat va rahbarlikning roli ham katta. O'qituvchi o'quvchilarni rag'batlantirishi, muvaffaqiyatlarini e'tirof etishi va ijodiy xatolarni konstruktiv tarzda tahlil qilishi orqali badiiy ijodkorlik kompetentsiyasini oshiradi. Shu tarzda bolalar xatolarini konstruktiv qabul qilishni o'rganadi va ijodiy jarayonda ishonch hosil qiladi.

Eksperiment va o'yin faoliyati badiiy ijodkorlikni rivojlantirishda qo'llanilishi mumkin bo'lgan samarali metodlardandir. O'quvchilar turli materiallar, ranglar, qog'oz va teksturalar bilan eksperiment qilib, yangi uslublar yaratadi. Masalan, turli texnikalarda rasm chizish, kollajlar yaratish va haykaltaroshlik elementlarini sinash orqali ijodiy qarorlar qabul qilish va muammolarni hal qilish qobiliyatlari rivojlanadi.

Shu bilan birga, eksperiment va o'yin jarayoni bolalarning motivatsiyasini oshiradi va o'rganish jarayonini qiziqarli qiladi.

Individual va guruh loyihalari bilan ishlash ham badiiy ijodkorlikni rivojlantirishga yordam beradi. Masalan, mavzuga mos loyihalar yaratish, rasm va kompozitsiyalarni himoya qilish, o'z ishini baholash va boshqalar bilan solishtirish orqali o'quvchilar o'z ijodiy qarashlarini kengaytiradi va yangi yondashuvlar ishlab chiqadi.

Umuman olganda, metodik yondashuvni takomillashtirish orqali o'quvchilarda badiiy ijodkorlik kompetentsiyasini rivojlantirish, ularning estetik qarashlarini kengaytirish, kreativ fikrlash va ijodiy qaror qabul qilish qobiliyatini oshirish mumkin. Shu bilan birga, pedagogik metodikalar individual, guruh va innovatsion yondashuvlarni uyg'unlashtirishi, interaktiv va o'yin shaklidagi faoliyatni qo'llashi orqali darslarni yanada samarali qiladi.

Xulosa qilib aytganda, 5–7-sinf o'quvchilarda badiiy ijodkorlik kompetentsiyasini shakllantirish va rivojlantirish metodikasini takomillashtirish pedagogik jarayonning asosiy vazifalaridan biri bo'lib, tasviriy san'at darslarini interaktiv, innovatsion va ijodiy jarayon sifatida tashkil etish orqali amalga oshiriladi. Bu esa o'quvchilarning ijodiy salohiyatini oshirish, vizual tafakkurini rivojlantirish va estetik qarashlarini boyitishga xizmat qiladi.

Maqolada 5–7-sinf o'quvchilarida badiiy ijodkorlik kompetentsiyasini rivojlantirishning zamonaviy metodlari tahlil qilindi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, tasviriy san'at darslarida individual va guruh ishlari, interaktiv va innovatsion metodlar bolalarning kreativ fikrlash qobiliyatini, vizual tafakkurini va estetik qarashlarini samarali rivojlantirishga yordam beradi. Pedagogik metodikani takomillashtirish orqali o'quvchilarning ijodiy salohiyati oshadi, ularning ijodiy qaror qabul qilish va yangi obrazlar yaratish qobiliyati kuchayadi.

Shuningdek, o'qituvchilarning pedagogik yondashuvi, malaka oshirish va innovatsion metodlardan foydalanish jarayoni badiiy ijodkorlikni shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Metodik yondashuv interaktiv, eksperimental va loyihaviy faoliyatni o'z ichiga olishi, pedagogik qo'llab-quvvatlash bilan birgalikda bolalarning individual va guruh ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu tarzda, tasviriy san'at darslari o'quvchilarning ijodiy salohiyatini to'liq namoyon qilishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Fleer, M. *Digital Play in Early Childhood Education*. Springer, 2024.
2. Plowman, L., McPake, J., Stephen, C. *Growing Up With Technology: Young Children Learning in a Digital World*. Routledge, 2021.

3. Ismail, R., Melnyk, O. *Integration of ICT in Early Childhood Education*. Journal of Early Childhood Research, 2022.
4. Piaget, J. *The Psychology of the Child*. Basic Books, 2007.
5. Vygotsky, L. S. *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press, 1978.
6. Hsin, C.-T., Li, M.-C., Tsai, C.-C. *The Influence of Young Children's Use of Technology on Their Learning: A Review*. Educational Technology & Society, 2014.
7. McPake, J., Plowman, L., & Stephen, C. *Early Childhood and Digital Technologies: Towards a Pedagogy of Play*. British Journal of Educational Technology, 2020.
8. Baymetov, B., Shovdirov, S. *Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts*. International Journal on Integrated Education, 2023.
9. Shavdirov, S. A. *Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons*. Eastern European Scientific Journal, 2017.
10. Shavdirov, S. A. *Podgotovka budushchikh uchiteley k issledovatel'skoy deyatel'nosti*. Pedagogicheskoe obrazovanie i nauka, 2017.